

Lohmanns lysthus - Giesegårdsvej 29

Ditte Maria Sørensen · Friday, January 15th, 2016

Af: Ditte Maria Sørensen ved Forstads Museet og arkitekt Grethe Pontoppidan arkitekturet aps

Lysthuse

Familien Lohmann var en af de mange arbejderfamilier, der i Risbjergkvarterets spæde begyndelse søgte mod Hvidovre. Ved begyndelsen af 1900-tallet, var livet stadig landligt, men med tiden blev området udstykket til kolonihaver, og de nyopførte huse lå tilfældigt spredt rundt i de etablerede nyttehaver. De første gårde, der udstykkedes fra grunde, var Gammelgård i 1904 og Hvidovregård i 1910.

I starten lå mange parceller bare hen, og der var langt mellem naboerne, men med tiden kom flere til. Husene var små skure uden vand og afløb, som bare skulle give lidt læ for vejret, når man passede sin nyttehave. De var mindre end de fleste nutidige kolonihavehuse og blev bygget af billige materialer. Hvidovreborgere kan stadigvæk fortælle historier om huse bygget af de pakkasser, som Fordbiler blev transporteret i fra USA. Nogle kasser blev skilt ad, og brædderne blev brugt til at beklæde husene med. Uden på slog man tagpap på og malede derefter husene i farvefulde farver. Andre kasser blev lavet direkte om til huse. En kasse - et værelse. To kasser - to værelser.

Tre små huse på Giesegårdsvej

På Giesegårdsvej finder vi i dag et af de få bevarede kolonihavehuse fra 1910'erne. Mange af de oprindelige lysthuse i Risbjergkvarteret er i dag revet ned, men dette hus står stadig, hvilket ikke kun skyldes, at de blev bygget i mere holdbare materialer end de typiske pakkasser, men også at man har haft en kærlighed til det, som kan ses i husets mange detaljer. De tre små huse på Giesegårdsvej 29 er noget helt særligt, da de inden for én matrikel viser, hvordan husejeren startede med at bygge et kolonihavehus, indtil han til sidst - 10 år efter i 1926 - fik råd til at få bygget et rigtigt lille hus med hjælp fra kommunens egen bygningsinspektør arkitekten Axel Vennike.

Københavnernes søger mod det landlige Hvidovre

I 1920'ernes København var boligforholdene for mange arbejderfamilier dårlige. En stor bolig mangel havde efter Første Verdenskrig ramt landets større byer, og mange søgte derfor ud af hovedstaden. Hvidovre blev med sin placering i cykelafstand til København set som et mulighedernes land for de trængte københavnere. Parceller blev udstykket og købt som nyttehaver med drømmen om at skabe et bedre liv i byen.

Det var især de københavnske arbejdere og funktionærer, som lod sig lokke af grundene i Hvidovre. I de nyetablerede nyttehave poppede lysthuse op. De blev efterhånden bygget til og bygget om. Byggerierne var ikke altid opført lovligt, og boligmanglen i København førte samtidig til, at mange benyttede lysthusene til ulovlig beboelse. En opgørelse fra 1923 viste, at 45 % af husstandene i Hvidovre var ulovligt beboet. Det er ikke uden grund, at Hvidovre i Mellemløstiden omtaltes som et Klondike.

Fra lysthus til beboelse

Blikkenslagersvend Lohmann og hans familie var en af de familier i København, der søgte mod Hvidovre i håbet om at bedre deres liv. Lohmann var oprindeligt fra Varde, men rejste som ung til København. Her mødte han Kalundborgpiggen Laura, og i 1896 giftede de sig og fik herefter fire børn i rap.

De første mange år flyttede familien næsten på årlig basis adresse. Men i 1917 fik de endelig lidt stabilitet. De flyttede ind i en lille lejlighed i Valdemarsgade nr. 73, hvor de boede de næste 10 år. I 1917 blev på mange måder en ny begyndelse for familien, da de samtidig erhvervede sig en parcel på Giesegårdsvej 29 i Hvidovre. Nu var de grundejere i Hvidovre. Bagerst på grunden opførte de et lille eventyrligt lysthus - et rigtigt pandekagehus. Taget er i dag belagt med forskelligfarvede glaserede tegl, små vinduer med sprosser og en lille stalddør er sat i. Der er kælet for de arkitektoniske detaljer, der er med til at give huset sit helt eget særegne eventyrlige udtryk.

Et ulovligt byggeri?

På denne tid skød der, som nævnt, mange irregulære byggerier op på parcellerne i Hvidovre, og ikke alle huse overholdt tidens byggereglement. Eksempelvis måtte husene ikke anvendes til bolig eller kloset, da man ikke ønskede, at de nye parcelejere bosatte sig i sognet. Af samme årsag måtte der heller ikke opføres skorsten på de små lysthuse, da den kunne sikre opvarmning af husene på de kolde efterårs- og vinterdage. Lohmann må have overset denne detalje i byggetilladelsen, da der alligevel kom skorsten på taget. Med mulighed for at varme det lille hus op kunne de bruge huset hele året rundt.

Boligdrømmene vokser

I 1919 udvides lysthuset med en lille tilbygning. Dog var det stadig småt med pladsen i det lille lysthus og må have været trangt for familien på seks. I 1926 fik familien på ny byggelyst, og denne gang var det et arkitekteregnet beboelseshus, der blev opført. Indtil 1925 havde det for tilflytterne været ulovligt at bygge helårsboliger. Men med det socialdemokratiske skifte i sognerådet, blev tilflytternes rettigheder ændret. Det var den lokale arkitekt Axel Vennike, der udfærdigede tegningen. Vennike var fra tiden før Første Verdenskrig og frem til 1930'erne Hvidovre Kommunes bygningsinspektør. Det var ofte Vennike, der gav byggetilladelser rundt om i kommunen. Dette var også tilfældet med Lohmanns to første huse. Med helårsboligen fra 1926 sagde familien Lohmann endeligt farvel til livet i København og flyttede fast til Hvidovre.

De tre bevarede huse fortæller i dag ikke kun historien om en enkelt arbejderfamilies liv, muligheder og drømme, men også om hvordan tidens bolignød kom til udtryk i selvbyggerkvarteret. Med deres eksemplariske historie er de en markant og repræsentativ del af Hvidovres kulturarv, der bærer en central del af forstadens historie.

This entry was posted on Friday, January 15th, 2016 at 9:21 am and is filed under
You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both comments and pings are currently closed.